

ÇAĞDAŞ YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE OYUNUN ÖNEMİ

Hayriye SEBÜKTEKİN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi- ÇANAKKALE

ÖZET

Oyun, bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişmesine imkan tanıyan uygulamalı bir öğrenimdir. Nietzsche, her gerçek insanda oynamak isteyen bir çocuğun saklı olduğunu ve bu insanın beşikten mezara kadar oynama isteğiyle dolu olduğunu belirtmektedir. Schiller'e göre insan sadece oynadığı yerde tam anlamıyla insandır.

Oyunun ölçüsü olan kurallara uyarak bundan elde edilen kazançla, çalışmaya yönelik kurallara geçişler geliştirilir. Sonuçlarında ise öğrenciler yapabilme (Können) ve tanımada (Kennen) ilerleme gösterirler.

Oyunlar kommunikativ bir derste, merkezde yer almalıdır. Derste iletişimi sağlama, dersin havasını rahatlıkla değiştirme özelliği oyuna değer vermemizin nedenlerindedir. Örneğin "Simulationen", "Information-gap-Spiele", "Rollenspiele" ve "Offene Interaktionsspiele" gibi oyunlar yabancı dilde sınıf seviyelerine uyarlanarak kullanılabilirler.

Oyunun üstünlüğü onun zorlamaya dayanmaması kişide çıkarırsız haz yaratması, gönüllü ve istekli kişiler gerektirmesine dayanır. Bu çıkış noktaları da başarıyı da beraberinde getireceğinden oyuna yabancı dil derslerinde mutlaka yer verilmelidir.

Anahtar sözcükler: Oyun, İletişimsel ders, Moderations- Yöntem

SUMMARY

Play is a practical education, which develops (person's) physical, psychological and social characters. Nietzsche said that a child hides in every real person's. This child wants to play everytime, so that this person is always full of desire to play game since he/she was born and he/she dies.

According to Schiller, the man is only, where he plays, can completely be human.

By excepting the measures of a play, we gain something like a profit and with the help of this some transitions toward working can be developed. As a result of this the students gain development of "can" and "recognize".

The plays must be in the centrum of a communitive Lesson. We appreciate the play, because it is communicative and has easily changing features of the lesson's atmosphere. For example, these are plays as "simulate", "Information-gap-plays", "Part-plays", and "Not finished-Interaktionplays", that they will be used according to class level in foreign language.

The superiority of plays are: not to make difficult to teach, this gives a great pleasure without any advantage, a willing and interested person plays it. These bring success together, on account of these causes (reasons) must use plays in the foreign language teaching.

Keywords: Play, a communicative lesson, Moderations-method

Oyun, bireyin bedensel, ruhsal ve sosyal gelişmesine imkân tanıyan zevkli bir araçtır. Onun sayesinde edinilen bilgi ve beceriler, insanın tüm yaşamında kalıcı etkiler bırakır, yani oyun, uygulamalı bir öğrenimdir. Oyun oynanırken duyulan sevinç, insanın yaşamının tüm anlarını etkiler. İnsan, doğduğu andan itibaren kendiliğinden oynamaya karşı istek duyar. Bence oyun oynama isteği insanın doğasında vardır. Bir bebek bilinçlenmeye başladığında kendi el ve ayaklarıyla oynamaya başlar. Bu oyunların onu mutlu ettiğini bebeği izlediğimizde bizzat farkedebiliriz. Bebek ilk olarak oyunla kendini farketmeye, tanımaya başlar.

Küçük çocuğu biz oyun çocuğu diye adlandırır ve bununla da onun yaşamının merkezinde oyun olduğuna işaret ederiz. Oyunun çocuk üzerindeki tüm olumlu etkilerine karşın, bazı aileler, çocuğun bu önemli ihtiyacını ondan esirgerler. Onlar için oyunla geçirilen zaman bir kayıptır. Halbuki oyun yoluyla, çocuk, hareketli olduğu için bol oksijen alır ve aldığı besinleri bu yüzden daha iyi yakar. Zihnen verimli bir çalışma için de oksijen gereklidir. Beyin, oksijene en fazla ihtiyaç duyan bir organımızdır. Oyun, hem bedensel hem de ruhsal gelişmeye yardım eder (Binbaşoğlu, 1970).

Okul çocuğu, ödevlerini tamamladıktan sonra, acele oyun oynamaya gitmek ister; orada ilk önce bir birey ve o oyunun bir ögesi olduğunu hissetmektedir. Çocuk, oyun arkadaşlarından bir çok şeyler öğrenmekte, onlarla işbirliği yapmakta, böylece hem ruhen-bedenen hem de sosyal yönden

olgunlaşmaktadır. Bireysel oyunlardan çok, grup oyunları, çocuğun gelişiminde daha etkilidir. Bir odaya saatlerce kapanıp tek başına oyuncaklarla oynamak demek, gerçek anlamda oyun oynamanın sağladığı yararlardan yoksun olmak demektir; hatta uzun süreli tek başına oyuncaklarıyla oynayan, çocuklar, toplum hayatına uyum sağlamada güçlük çekebilirler ve bu yüzden de onların sosyal gelişmelerinde bozukluklar olabilir. Çocukların kendi yaşlıları arasında bulunmaları kişilik gelişmeleri açısından önemlidir. Oyun arkadaşlığından uzak, sadece yetişkinler arasında çocukluk dönemi geçirenlerin, büyük insan gibi davranmaya şartlandırıldıkları ve uslu çocuk tanımına uygun ciddiyet ve ağırbaşlılık göstererek çocukluklarını yaşayamadıkları, unuttukları görülmektedir (Binbaşıoğlu, 1970).

İnsanın doğumundan itibaren almaya başladığı eğitim, onun tüm yaşamını etkilemektedir. İnsanı insan yapan iyi bir eğitimidir. Özellikle çocukluk döneminde eğitim çok belirleyicidir. O halde çocuğun eğitimine büyük bir özen göstermeli ve ona topluma başarılı bir şekilde uyum sağlayacak uygun bir ortam hazırlanmalıdır. Bu bağlamda da çocuk eğitiminde oyunun olumlu etkileri gözardı edilmemelidir. Oyun beşikten mezara kadar yaşantımızda çıkarsız ve haz verici bir rol oynamaktadır. Nietzsche de "Im echten Manne ist ein Kind versteckt, das will spielen" sözüyle her gerçek insanda oynamak isteyen bir çocuğun ve bu insanın beşikten mezara kadar oyun oynama isteğiyle dolu olduğunu belirtmektedir (Schumann 1998, s.18). Yetişkinler, mesleklerinin ve hayatın zorluklarının verdiği stresi, yorgunluğu satranç oynayarak, spor yaparak veya bir hobi edinerek atarlar. Yaşamın bizzat kendisinin bir oyun, yaşamının bir oynama sanatı olduğunu ve ne kadar iyi oynayabilirsek o kadar mutlu olacağımızı Gottfried'in şu şiiriyle anlatmak istiyorum:

Spiel' mit

Spiel' mit im Spiel der Welt
mif allen Karten, die du hast,
auch wenn so manches nicht ins Spiel
von deinen Wünschen paßt.

Spiel' jede aus, die du besitzt,
und denke nicht dran, ob sie sticht,
denn jede, die dir übrigbleibt,
zühlt für das Leben nicht.

Die ausgespielten nimmt es an allen;
Und diese gibt es dir zurück,
Gewinn und Hilfe bringend für
dein Unglück und dein Glück.

(Gottfried 19959)

Birlikte Oyna

Hayat bir oyundur, sen de oynamasını bil,
Neyin varsa bütün kalbinle
Oyna
Arzularına bazen uymasa da.

Bütün varlığıyla oyna,
Seni acıtacağını bilsen de
Hayatın sonunda ne var ki zaten
Hiçlikten başka.

Oyun, büyüyen halkalarıyla
Faiziyle geri dönecek yine
Sana kazanç getirecek, bunu bil
Mutluluğuna da mutsuzluğuna da.

Bugüne kadar resmi eğitim uygulamalarında oyun, plânlamada üvey evlât muamelesi görmekteydi. Ancak oyun merkezli eğitimin değeri, tıpkı yaşamdaki değeri gibi farkedilince, yani yaşama eşdeğer bulununca, o zaman bu kurumlarda da, oyun, çeşitli yöntemlerle kullanılmaya başlandı. 16. Yüzyıl Hümanistlerinin, okullarında oyunu kullandıklarını tarihten biliyoruz. Cizvitlerde de eğitim programlarının önemli bir bölümü tiyatro oyununa dayandırılmaktaydı (Netzer, 1962). Comenius "Scholalodus" adlı eserinde okul ciddiyeti ve oyun arasındaki ilgiyi ele alır. Hayırseverler (Philanthropen) oyunun çeşitli formlarını, öğrenme gayretinin artması ve çoşması için kullandılar. Fröbel, çocukluğun tüm gelişiminde oyunun önemini ve onun sonraki yaşamında fonksiyonlarının etkilerini "Menschenerziehung" adlı eserinde inceler. Onun için oyun, çocuk kişiliğinin gelişmesi için en yüksek basamaktır ve iç dünyanın gereksinimlerinin içten dışa doğru serbest tasvir edilmesidir. Oyun, bu aşamada, en berrak zihinsel üretimdir. Sadece Pietistler oyunda eğitim için tehlikeler görüyorlardı. A.H.Francke, çocuklara oyunun akalsızlıklarını tanımlayıp, onların tanrının nimetlerinden nasıl uzaklaştıklarını, oyunun onların iyi huylarına, ruhlarına zarar verdiğini açıklayarak, onların oyun güdüsünden uzaklaştırılmaları gerektiğini savunuyordu (Netzer 1962). Ancak günümüzde de hâlâ oyunu reddeden sesler bulunmaktadır. Örneğin Marca Montessori, oyunun gelişmeyi teşvik eden etkilerini kabul etmemektedir. "Kinder sind anders" adlı eserinde, boş zamanların değerlendirilmesi olması gereken oyunu, önlerinde yerine getirilmesi gereken önemli ödevleri gören çocukların, asla oynamak istemediklerini iddia etmektedir. Biz, bugünün eğitimcileri olarak, oyunun önemi ve anlamını çeşitli yönlerden tanımlamaktayız. Biyolojik olarak oyunun, çocuğun organ ve fonksiyonları gibi daha sonraki hayat ödevlerini de yerine getirmeye yarayacak gelişimini sağladığını (Groos) ve bunların yanısıra da bedensel, zihinsel ve ruhsal dinlenmeyi (Lazarus) mümkün kıldığını kabul etmekteyiz. Bu yüzden de oyunu etkili bir eğitim aracı olarak görmekteyiz. "Kraftüberschußtheorie (Güç Fazlalığı Teorisi)" ni ortaya atan Spencer burada oyunun değerlendirmesini yapar. Schiller'in ideal yorumlaması da yol göstericidir. Onun yorumlamasına göre, insan, bizzat oyunda kanun ve kurallarla tanışır ve bu aşamada mecburiyetin boyunduruğundan kurtularak gerçekten insan olur. Bizzat oyunda karşılaştığı kurallara uyumla, gerçekten insan olmayı öğrenir: "Der Mensch ist nur da ganz Mensch, wo er spielt" (Netzer, 1962).

Schiller'e göre insan sadece oynadığı yerde tam anlamıyla insandır. Günümüzde de J.Huizinya "Sub specie ludi" de toplum kültürünü inceler. Ona göre çocuk, sadece oynadığında tam çocuktur. Hayatta başka hiçbir şey, gönüllü oynanan oyunda olduğu gibi, çocuğa, güçlerinin toplamını ortaya koyma fırsatı vermez. Oyun, onda, bitmez bir güçle, yaratıcılığına aktivite sağlar. Burada fantezi gücün tüm hazineleri

açılır. Oyunda çocuk, aynı zamanda, çevresindeki eşya ve topluma uyum sağlar, oyundaki kurallara uyma zorunluluğu ve oyunun sağladığı hürriyet arasında oluşan sentezi, Schiller, ahlâkî hürriyete hazırlık aşaması olarak görür. Kim oyundaki düzene uymazsa oyun bozandır, oyundan çıkarılır. Çünkü çocuk oyununu ciddiye alır: Katiyen oyun büsbütün eğlence değildir. Oyunun pädagogik anlamı, çocuğun insanlığının gelişmeye başladığı andır. Çünkü ondaki gerçek bilinci yetişkininki gibi değildir. O oynayarak çevresinin nesnelere ve özelliklerini öğrenir. Sadece oyun oynayabildiği yerde kişi, gerçek dünyada yaşanılanları, düşmanlık ve dostluk ilişkilerini, fantezi denilen güçle yaşar. Sosyal davranışlara ilk geçiş oyun yoluyla olur. Çocuk, büyüdüğü zaman içine gireceği sosyal dünya içinde, nasıl yaşanacağını esaslarını , oyun içinde öğrenir, oyunun kuralları ile toplum kuralları arasındaki ilişkiyi zamanla kavrar.

Oyuncak seçiminde, oyuncakların çocuğun yaratıcılığını teşvik edecek nitelikte, elini, kolunu ve zihnini işletecek karakterde olmasına dikkat edilmelidir. Hazır oyuncakların bu yüzden fazla değeri yoktur. Bir marangoz atölyesinden alınan küpler, şekil verilen hamurlar çocuğa pahalı oyuncaklardan daha çok şey kazandırır. Oyuncak teşkil etme anında, çocuğun basit tahta parçalarını birleştirerek, biçimlendirerek, şekil geliştirerek ortaya bir şeyler koyması, onun ruhsal şekillendirme gücüne de gerekli teşviği verir. Oyun, çocuğa anı yaşatırken , aynı zamanda da gelecek dünyası ve hayat hakimiyeti için de bütün imkânları hazırlar. Bunun için biz eğitimciler, çocuğun oyun dünyasının gelişmesi ve biçimlenmesi için plânlı eğitim yapmalı, bireysel oyunlardan ziyade grup içinde oynanan oyunların gelişmede daha etkili olduğunu unutmamalıyız.

Çocuğun ilk organize eğitim dünyası, ana okuludur ve orada oyun tamamen merkezdedir. Masal anlatılarında, şarkı söyleme ve dinleme etkinliklerinde, tek ve topluluk oyunlarında, oyunun çeşitli eğitici değerlerine bir yenisi eklenir, hayat geriliminden kurtulma biçimiyle de günlük hayat akışı bir düzen kazanır. O, ilk büyük topluluğun tecrübesine, oynanan grubun bireyleriyle tek tek birliktelik kurarak zenginleştirdiği yaşam tecrübelerini ekler, oyunla yeni yaşantılar kazanır. Fröbel, ana okulunun oyuna dayalı eğitim amacını, genel anlamda, insanın toplum yaşamına uyumu olarak adlandırır. Oyunun değişik şekillerinden elde edilen deneyimlerle yaşamın büyük harmonisine geçiş sağlanır. Oynayan çocuk, oynadığı yaşamdan çok şeyi bilincine alır, bu dış dünyayı içine taşır, aktif olarak rol aldığı bu dünyayı içten etkiler ve bu içten dışa vurduğu etkilenmeyle de tecrübe edinir. Fröbel'e göre çocuk, aynı zamanda kendi yaratıcılığı ile, bu büyük yaratıcı birliktelikte, birey olarak yerini alır. Yetişkin insan, normal günlük ihtiyaçları içinde, yaşamın anlamını anlamaya yetecek çok az tecrübe ile karşılaşır. Eğer çocukluğunda kişi, oyunda neşe içinde öğrenilen harmoni ile yaratıcı sezgiyi edinmişse, yetişkin olarak da yaşamını anlamlı kılacaktır.

Oyun, okulun eğitim çalışmalarında, hemen her aşamada temel teşkil edici bir anlam taşımaktadır. Önceleri, okul eğitiminin anlamı, çalışma kavramı ile eşdeğer tutulurdu. Bu anlam içinde oyun, çalışma olmadan yaşanan ana dayandırılırdı. Fakat bugün hemen herkes aynı bilince varmıştır: Her gelecek zaman, aynı zamanda, daima yaşanan bir şimdiki zamandır. Eğer biz çocuklarımıza oynamayı öğretebilirsek, onları, aynı zamanda da ileride görevlerinin üstesinden gelmelerinde güçlü kılarız. Okul sorumluluğu bizden daha erken yaşlarda (5 yaşında) başlayan İngiliz okulu, her an yaratıcılığa imkânlar sağlayan oyunun çeşitliliklerine, cesaretle yönelmiş, buna karşılık, bizim okullarımızda ise, bilgi edinme ve öğrenmede, genellikle, tek yönlü zihniyetle, bu çeşitlilik, yeterince görülmemiştir. Ama bu düşünce

tarzı, zamanımızda değişti ve oyunun, ana kucagından okula geçişi kolaylaştırdığı, onun, ciddi çalışmaya hazırlık olarak önem taşıdığı kabul edildi. Oyun davranışlarında çalışma davranışları kazanılmalıdır. Oyunun ölçüsü olan kurallara uyarak, bundan elde edilen kazançla, çalışmaya yönelik kurallara geçişler geliştirilir. Didaktik ağırlıklı oyunlar, okulda, özellikle üslup çalışmasını geliştirdikleri gibi, öğrenmeye bizzat köprüler kurmaktadır. Onlar, aslında eğlendiren ve genellikle de bizzat seçilen olmalarına rağmen, aynı zamanda da gerçek çalışmadırlar. Sonuçlarında ise öğrenciler yapabilme (Können) ve tanımada (Kennen) ilerleme gösterirler. Oyun, sadece öğrenmeye, çalışmaya yönlendiren değil, aynı zamanda da çalışma ve onun salt ciddiyetinden uzaklaşarak dinlenme anlamı taşır. Oyunlar, gerilimleri giderici, yorucu görevlerin ağırlığından bir süre için kurtarıcı nefes alma, dinlenme aralıklarıdır bir bakıma.

Beden Eğitimi branşında oyunun özel formu olan yarışmalar, öğrencilerin neşeli, ve istekli katılımlarından dolayı, tek yönlü olarak, sadece gerilim giderici olarak kabul edilmemelidir. Neşeli aktiviteler, ciddiyet eksikliğinin göstergesi olarak düşünülmemelidir. Yarışmalar, doğruca ruhsal yaşam merkezini etkiler. Kural ve kanunlar altında gönüllü olarak ikinci planda kalan oyuncu, birlikte çalışma, grup oluşturma yoluyla, yardımlaşma ve sosyal davranışlarını geliştirmeyi öğrenir, en iyi iş gücünü ortaya çıkarır. Ders esnasında sadece entelektüel ve çalışkan öğrenciler söz sahibi olmasına karşın, oyunda daima tüm öğrenciler katılır. Beden alıştırmaları, genelinde, özel dikkat gerektirdiğinden dolayı, kamu ve ekonomik amaçlı spor işletmeleri, sporu, sadece rekor çağrıştırıcı yozlaşmasından kurtarmaya çalışmaktadırlar. Bir çok işletme, elemanlarına, spor yapmaya teşvik edici fırsatlar yaratarak, onların sporda uygulanan oyunlar aracılığıyla, bedensel ve zihinsel gelişmelerini amaçlamaktadır. Çocuklar, sözden ziyade, hareketlerin tesiri altında kalırlar. Derslerimiz ne kadar uygulamaya dayanırsa, öğrenme o kadar kalıcı olacaktır. Yabancı dil dersi de, bazen, dersin tamamı bahçede veya spor salonunda, beden etkinliğinin öğreticiliği yardımıyla yapılabilir. Burada öğretmen, konusunun uygulama alanı olarak oyunu kullanabilir. Örneğin, öğrenciler bahçede 3'lü grup olarak dizilir. Belli uzaklıkta bir öğrenci mendil tutar. Öğretmenin komutuyla grup sıra başları koşar, mendili kapan öğretmene getirir. Öğretmen öğrencilere sorar: "Wer läuft am schnellsten?"

Öğrenciler:" läuft am schnellsten."

Sıfatların derecelenmesi böyle bir yarışma ile öğrenilebilir. Öğretmen daha sonraki derste bu oyunun sonucunu tahtaya yazar:

Ayşe läuft schnell. (3.gelen öğrenci adı)

Mehmet läuft schneller als Ayşe (2.gelen öğrenci adı)

Sibel läuft am schnellsten. (1.gelen öğrenci adı)

Oyun sırasında öğretmen, her grubun koşma sonucuna uygun bir şekilde bu kalıbı öğrencilere söyletmektedir. Burada, oyunun başarılı uygulanması, öğretmenin oynamadaki yaratıcılığına bağlıdır. İtalya'da Almanca Dersi'nde küçük bir topla oynayarak eğitim yapan sınıfın, aynı konuyu oyunsuz işleyen sınıfa göre daha iyi öğrendiklerini gösteren bir filmi Ankara Alman Kültür Merkezinde izlemiştım. Bu top oyununun, birkaç topla oynanarak dil öğretimi yapılan uygulamasını da geçen yıl Osnabrück Üniversitesi'ne DAAD projesiyle gönderilen öğrencilerimiz anlattılar. Burada amaç, öğrenciyi aktif kılarken, stresten uzaklaştırmak, eğlendirirken de çalıştırmak ve öğretmektir.

Müzikle eğitim de oyun ağırlıklı bir eğitimidir. Bu yöntem, öğrenciye bir bütün içinde söz hakkı verir. Müziğin kullanılmasıyla oyun arasındaki ilişki, ne kadar sıkı ise, bu işlevi oyun olarak algılayabiliriz. Oyunda yaşam ciddiyeti aşılır ve yaşam anlam kazanır. Fakat bu artık küçük çocuğun oynadığı doğal oyun değildir, aksine uzun ve özenli bir alıştırmaya gerektiren, formu olan ve yavaşça yaşamın zorluğuna bu eğitimle direnç kazanışın zaferidir, yaşama açılan bir penceredir. Oyunun eğitimdeki bu derin ciddiyeti kavranmalı; beden, resim ve müziği içeren oyun formları, zaman kısıtlılığı, eksikliği düşüncesine kurban edilirse, okuldaki eğitimin, solgun ve renksiz bir yaşam görüntüsüne dönüşeceği bilinmelidir. Müzikle eğitimin, kişide yarattığı sonuçların pedagojik açıdan özel bir şans olduğu gerçeğinden hareket etmeli ve derslerimizde öğrenci seviyesine uygun gestik ve mimikler yardımıyla canlandırdığımız şarkılara yer vermeliyiz. Örneğin:

Häslein, in der Grube sitzt und schläft

(Burada öğretmen oturma ve uyuma hareketleri yapar.)

Armes Häslein, bist du krank,

Daß du nicht mehr hüpfen kannst?

Häslein hüpf! Häslein hüpf! Häslein hüpf!

(Sıçrama hareketleri yapılır)

Bu şarkı, çocuğun kendi kültüründe de bulunduğundan, kişi, daha önceki bilgilerini bu şarkıyla hatırlar ve yabancı dildeki karşılığını kolaylıkla öğrenir. Burada şarkı öncesi resimlerle açıklamalar yapılabilir. Öğretmen resimleri göstererek açıklamalarda bulunabileceği gibi, gruplara resimleri dağıtır. Öğrenciler resimleri boyarlar, boyanan resimler tahtaya asılır ve anlatılır, sonra şarkısı söylenir. Goethe de "Die Leiden des jungen Werther" adlı eserinde müziğin insanı kavrayan sihirli gücünü, "Kein Wort von der alten Zauberkraft der Music ist mir unwahrscheinlich. Wie mich der einfache Gesang angreift" diyerek vurgulamaktadır. (Goethe 1987).

Müziğin özel formları, folklor ve amatör oyunlar, insanı, müzik ve hareketin senteziyle, forma sokarlar. Hareketle sağlanan bu estetik yapı, iç yaşamın yaratıcı ifadesidir ve danseden, tasvir eden insan, onların canlı etkilerini öğrenir, bizzat tecrübe eder. Her gerçek oyunda olduğu gibi, görülen direkt olarak yapmanın, yaşamın gerçekleştiği andır. Bu an için yapılan provalar, alıştırmalar anlam doludur ve sahnelenişi de genellikle edinilenlerin ifadesi, uzun bir çalışma döneminin sonucu, yaşama geçirilmesidir. Nihayet, okul şenliklerinde kutlamalarda oyun, en büyük ve genel anlamına ulaşır.

Burada duygular, güdüler, en güçlü, en yüksek biçimde ifadesini bulur, ahlâkî normlar oyunun serbest formu içinde, en güçlü biçimde etkili olur. Okul kutlamalarında ortak duygular, en temiz, en yüksek biçimini bulur. Okul müsamerelerinde öğrenciler, edindikleri yabancı dili; monolog, dialog, tiyatro ve şarkı yoluyla sergileyerek gösterebilirler. Sık sık sınıf gösterilerine yer vermekle, günlük hayattaki çalışmalardan daha fazla birliktelik sağlanarak, beraber yaşam bilincinin sembolik ifadesi sağlanabilir. Hazırlanan bu gösterilere, zaman zaman, ailelerin çağrılmasıyla okul-aile, dayanışmasının en güzel örneği sergilenmiş, aile de aktif olarak eğitimin içine alınmış olur. Birlikte sevinilen, oynanılan, şarkılar söylenen bu özel anlarda, eğitimcilerin ulaşmak istedikleri hedefler gerçekleşir. İnsanı, kendisinin yapabileceği en iyiyi yaratması için harekete geçirme, böylece de topluma yararlı hale getirme, her bireye

tek başına birlikteliğin sorumluluğunu içinde, hissetmesini sağlama, oyunla eğitimin, en önemli amaçlarındandır.

Oyunun insan eğitimindeki önemini Herman Hesse "Das Glasperlenspiel" adlı romanında ele almıştır:

"Eğitim aracı, kültür değerlerini içeren bir oyundur. Eğitim yolu olarak oyun seçilmiştir. Matematikle müziği bağlamak, akılla duygu arasındaki dengeyi sağlamak, oyun sayesinde mümkün görülmüştür. Temelinde yer alan özgürlük (Freiheit) ve çıkar gözetmeme (Interesselosigkeit), oyuna, insanı günlük gerçekliğin üstüne çıkarma ve ona yine gerçek hayat için güç kazanma imkanı sağlayacaktır." (Aytaç, 1994).

Goethe, tiyatronun, yaşamı anlamayı, öğrenmeyi kolaylaştırdığını, yaşamın oyunlardan yaşanmış gibi öğrenebileceğini

"Theater ist ein kunstlerisches Abbild des Lebens" (...)

"Theater ist ein Bildungsroman." (...)

"Es ist das Bild der Vollendung oder Selbstvollendung einer Persönlichkeit, aber einer des theoretischen Lebens." sözleriyle anlatmış, tiyatronun önemini vurgulamıştır. (Goethe)

Wittgenstein "Philosophische Untersuchungen" (J.Wagner 1987, s.1) adlı eserinde oyunun sınırlarının kesin belirlenmemiş olduğunu ve bizim ihtiyacımızın da bu belirsizlik olduğunu vurgular.

Kozmonotlara da dikkat toplama, anında karar verebilme yeteneklerini geliştirmeleri için, belli sürelerde, tetris oynatılmıştır. Bir televizyon programında "Bir elde kaç parmak var?" diye sorulan kişiler, soru sorma esnasında iki el gösterildiğinden (görülenler, duyulanlardan daha çabuk algılandığından), bu soruyu 10 parmak diye cevaplandırmışlar, soru birkaç kez yinelendiğinde ise, doğru cevap, ancak soru soranın bir elini özellikle soru ile beraber öne çıkararak göstermesiyle gelmiştir.

Resimlerle çalışma, şarkılara yer verme, canlandırma gibi oyunlara hemen hemen aslında yabancı dil derslerinde az veya çok yer vermekteyiz. Moderations-Methodunda da, oyunun rahatlatıcı özelliğinden yararlanarak, öğrenciyi motive etmek amacıyla, ders başında, konuyla ilgili veya ilgisiz iki sorunun yer aldığı karton, sınıf kapısı dışına asılır. Sırayla birkaç öğrenci dışarı çıkar. Kendi uygun gördüğü kısma (x) işareti koyar.

Örneğin: Gefällt dir der Sonnenaufgang? | Gefällt dir der Sonnenuntergang?

X

X

Bu rahatlama, motive etme süresi 5 dakika sürmektedir. Sonuçta, öğretmen, sınıfa kartonu getirir, neticeyi gösterir. Ders boyunca da renkli kartonlarla, gruplar içinde çalışılıp, çalışma sonuçları tahtada asılır. Grup temsilcileri tarafından kısaca açıklanır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki oyunlar, kommunikativ bir derste, merkezde yer almalıdır. Derste iletişimi sağlama, dersin havasını rahatlıkla değiştirme özelliği, oyuna değer

vermemizin nedenlerindedir. Oyun, yabancı dil dersinde, sözlü iletişimi en çabuk sağlayan çalışma şeklidir. Öğretici oyunların, kontrol edilebilen, amaca göre yönlendirilebilen potansiyelleri, onları, bilgisayar alıştırmalarına da uygun yapmaktadır. Bu yüzden, bilgisayar destekli yabancı dil derslerinde de oyunla daha iyi çalışılır, amaca ulaşılır. Fakat oyunların dilsel ve yaratıcı potansiyelleri, sosyal iletişim alanlarında kullanılırsa, kullanım alanı sınırlı ve pahalı olmaz.

Örneğin, "Simulationen" (Rol yapma), "Information-gap- Spiele" (Bilgiyi tahmin etme), "Rollenspiele" (Rol alma ve oynama/canlandırma) ve "offene Interaktionsspiele" (sonu açık karşılıklı iletişim oyunları) gibi oyunlar, yabancı dilde, ilerlemiş sınıflarda, rahatlıkla kullanılabilir türden oyunlardır.

Çağdaş yabancı dil eğitiminde oyunun önemi, gün geçtikçe kavranmakta, birlikte oynamanın sosyal ve fiziksel gelişmedeki etkileri kabul edilmekte ve bu konuda yazılan kitaplarla, yabancı dil öğretmenlerine yardımcı olunmaya çalışılmaktadır. Yabancı dil öğretimine uygun alıştırma yer aldığı oyun kitapları, metod derslerinde, öğrencilere tanıtılmalı, bazı oyunlar sınıfta oynatılmalı, oyunla eğitim bilinci, öğrencilerde yaratılmalıdır. Bu kitaplardan birkaç örnek:

- Wechselspiel (M.Dreke u. W.Lind 1998)
- Kommunikative Spiele für Deutsch als Fremdsprache W.Lahfert 1993)
- 111 Kurz Rezepte für den Deutsch-Unterricht (Daf)
(B.Hater 4.S.Schauß 1995)
- Spielarten (A.Lundquist 1996)
- Materialien Deutsch als Fremdsprache-Spielübungen und Übungsspiele im Fremdsprachenunterricht. (J.Wagner 1987)
- Spielend Deutsch lernen (J.Sanchez Benito, M.Dreke 1998)
- Sprachspielereien für Deutschlernende (R.Bohn 1998)
- Spielbare Kurzgeschichten (J.VLatten 1961)
- Der Kinder DUDEN (U.Holzwarth-Raether 1994)
- Mit Bildern lernen (Th.Scherling.U.F.Schukall)
- Deutschvergnügen (U.Kind E.Broschek)
- Mein Gespräch-meine Lieder (Biermann, Degenhardt.Lindenberg).

Oyunun üstünlüğü, onun zorlamaya dayanmaması, kişide çıkarsız haz yaratması, gönüllü ve istekli kişiler gerektirmesine dayanır. Bu çıkış noktaları başarıyı da beraberinde getireceğinden oyuna, yabancı dil derslerinde mutlaka yer verilmelidir. Şunu da çok iyi bilmeli ki çocukluğunu, oyunla haşır neşir olarak yaşayamamış bir insan, yetişkin olduğunda bunu telâfi edebilmek için bu kez çocuklaşmak zorunda kalacaktır. Zamanında yerine getirilen oyun işlevi ise kişilikli bireylerin yetişmesini sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- AYTAÇ, Gürsel (1994): Çağdaş Alman Edebiyatı, Ankara; Gündoğan Yayınları.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1970): Eğitim Psikolojisi, Ankara: Kardeş Matbaası.
- GOETHE, J.Wolfgang (1987): Die Leiden des jungen Werther, Stuttgart: Reclam-Verlag.
- GOETHE, J.Wolfgang (1977): Band 7 Wilhelm Meisters Lehrjare, München: Artemis Verlag.
- GOTTERIED, Weger (1995): Im Spiel des Lebens: Gedichte, Litblockin; Gotfried Weger-Fernwald
- NETZER, Hans. (1962): Erziehungslehre, Bad Heilbrunn/OBB Julius Klinkhardt Verlag
- SCHUMANN, Johannes (1998): Mittelstufe Deutsch, München: Verlag für Deutsch.